ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

23. prosince 2009 *

Ve věci C-403/09 PPU,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článků 68 ES a 234 ES, podaná rozhodnutím Višje sodišče v Mariboru (Slovinsko) ze dne 19. října 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 20. října 2009, v řízení zahájeném

Jasnou Detiček

proti

Mauriziu Sguegliovi,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, J. Malenovský (zpravodaj) a D. Šváby, soudci,

* Jednací jazyk: slovinština.

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k žádosti předkládajícího soudu ze dne 19. října 2009, došlé Soudnímu dvoru dne 20. října 2009, o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení v souladu s článkem 104b jednacího řádu,

s přihlédnutím k rozhodnutí třetího senátu ze dne 27. října 2009 vyhovět uvedené žádosti,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. prosince 2009,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za J. Detiček B. Žibretem, odvetnik,

– za M. Sguegliu L. Varanellim, odvetnik,

– za slovinskou vládu N. Aleš Verdir, jako zmocněnkyní,

– za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,

– za německou vládu J. Kemper, jako zmocněnkyní,

– za francouzskou vládu B. Beaupère-Manokha, jako zmocněnkyní,

– za italskou vládu I. Bruni, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s F. Arenou, avvocato dello Stato,

– za lotyšskou vládu K. Drevina, jako zmocněnkyní,

– za polskou vládu M. Arciszewskim, jako zmocněncem,

– za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud-Joët a M. Žebrem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí generálního advokáta,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 20 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi J. Detiček a M. Sguegliou ve věci svěření jejich dcery Antonelly do péče.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Dvanáctý bod odůvodnění nařízení č. 2201/2003 zní takto:

„Pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená tímto nařízením jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy [nejvlastnější zájem] dítěte, zejména na blízkost. To znamená, že příslušným by měl být především soud členského

státu, ve kterém má dítě své obvyklé bydliště, s výjimkou určitých případů změny bydliště dítěte, nebo soud určený dohodou nositelů rodičovské zodpovědnosti.“

4 Šestnáctý bod odůvodnění uvedeného nařízení uvádí:

„Toto nařízení nebrání soudům členských států učinit v naléhavých případech předběžná opatření, včetně ochranných [předběžná nebo zajišťovací opatření], s ohledem na osoby nebo majetek vyskytující se v uvedeném státě.“

5 Dvacátý první bod odůvodnění uvedeného nařízení stanoví:

„Uznání a výkon rozhodnutí vydaných v členském státě by měly být založeny na zásadě vzájemné důvěry a důvody pro neuznání by měly být omezeny na nezbytné minimum.“

6 Podle třicátého třetího bodu odůvodnění nařízení č. 2201/2003:

„Toto nařízení ctí základní práva a zachovává zásady Listiny základních práv Evropské unie [vyhlášené v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. C 364, s. 1, dále jen ‚Listina‘)]. Zejména se snaží zajistit dodržování základních práv dítěte stanovených v článku 24 [Listiny].“

7 Článek 2 uvedeného nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení:

[…]

4) ‚rozhodnutím' se rozumí rozhodnutí o rozvodu, rozluce nebo prohlášení manželství za neplatné a rozhodnutí týkající se rodičovské zodpovědnosti, vydané soudem členského státu, bez ohledu na to, jak je označeno, včetně výrazů ‚rozhodnutí', ‚rozsudek', ‚usnesení' nebo ‚nařízení';

[…]

11) ‚neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením' se rozumí odebrání [přemístění] nebo zadržení dítěte:

a) kterým je porušováno právo péče o dítě vyplývající ze soudního rozhodnutí, ze zákona nebo z právně závazné dohody podle právních předpisů členského státu, ve kterém mělo dítě své obvyklé bydliště bezprostředně před odebráním [přemístěním] nebo zadržením,

a

b) za předpokladu, že v době odebrání [přemístění] nebo zadržení bylo skutečně vykonáváno právo péče o dítě, ať společně nebo samostatně, nebo by toto právo bylo vykonáváno, kdyby k odebrání [přemístění] nebo zadržení nedošlo. Péče o dítě se považuje za vykonávanou společně v případě, kdy podle rozhodnutí nebo ze zákona jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti nemůže rozhodnout o místě bydliště dítěte bez souhlasu jiného nositele rodičovské zodpovědnosti.“

8 Článek 8 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Soudy členského státu jsou příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.“

9 Článek 20 téhož nařízení, nazvaný „Předběžná a zajišťovací opatření“, stanoví:

„1. V naléhavých případech nebrání toto nařízení soudům členského státu, pokud jde o osoby a majetek v tomto státě, přijmout předběžná a zajišťovací opatření přípustná podle práva tohoto členského státu, a to i když je podle tohoto nařízení k rozhodování ve věci samé příslušný soud jiného členského státu.

2. Opatření přijatá podle odstavce 1 pozbývají účinnosti v případě, že soud členského státu příslušný ve věci podle tohoto nařízení přijal opatření, která považuje za vhodná.“

10 Článek 21 odst. 1 a 3 nařízení č. 2201/2003 stanoví:

„1. Rozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v jiných členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.

[…]

3. Aniž je dotčen oddíl 4 této kapitoly, může kterákoliv dotčená osoba postupy uvedenými v oddílu 2 této kapitoly požádat o vydání rozhodnutí o uznání nebo neuznání rozhodnutí.

[…]“

Haagská úmluva z roku 1980

11 Článek 12 Haagské úmluvy ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (dále jen „Haagská úmluva z roku 1980“) stanoví:

„Jestliže dítě bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo podle článku 3 a v den zahájení řízení před soudním nebo správním orgánem smluvního státu, v němž dítě je,

uplynulo období kratší jednoho roku ode dne protiprávního přemístění nebo zadržení, nařídí příslušný orgán bezodkladné navrácení dítěte.

Neprokáže-li se, že se dítě sžilo se svým novým prostředím, soudní nebo správní orgán nařídí navrácení dítěte, i když řízení začalo po uplynutí období jednoho roku uvedeného v předcházejícím odstavci.

Má-li soudní nebo správní orgán dožádaného státu důvod se domnívat, že dítě bylo přemístěno do jiného státu, může zastavit řízení nebo zamítnout návrh na navrácení dítěte."

12 Článek 13 Haagské úmluvy z roku 1980 zní takto:

„Bez ohledu na ustanovení předcházejícího článku není soudní nebo správní orgán dožádaného státu povinen nařídit navrácení dítěte, jestliže osoba, instituce nebo jiný orgán, který nesouhlasí s jeho navrácením, prokáže, že:

a) osoba, instituce nebo jiný orgán, který měl pečovat o osobu dítěte, ve skutečnosti nevykonával právo péče o dítě v době přemístění nebo zadržení nebo souhlasil či později se smířil s přemístěním nebo zadržením, nebo

b) je vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újmě nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace.

Soudní nebo správní orgán může také odmítnout nařídit návrat dítěte, zjistí-li se, že dítě nesouhlasí s návratem a dosáhlo věku a stupně vyspělosti, v němž je vhodné přihlížet k jeho stanoviskům.

Při hodnocení okolností uvedených v tomto článku soudní a správní orgány musí přihlédnout k informacím týkajícím se sociálního postavení dítěte poskytnutým ústředním orgánem nebo jiným příslušným orgánem obvyklého bydliště dítěte.“

Vnitrostátní právní úprava

13 Na základě čl. 411 odst. 1 a 3 občanského soudního řádu (Zakon o pravdnem postopku):

„1. V rámci řízení o sporech mezi manžely a o vztazích mezi rodiči a dětmi může soud na návrh účastníka řízení nebo bez návrhu vydat předběžné opatření týkající se svěření do péče a výživy společných dětí, jakož i předběžné opatření týkající se zrušení či omezení práva rodiče na styk s dítětem nebo způsobu styku s dítětem.

[…]

3. Rozhodnutí o předběžném opatření podle předchozích odstavců se přijímají v souladu s ustanoveními zákona o předběžných opatřeních.“

14 Podle čl. 272 odst. 1 zákona o řízení o výkonu rozhodnutí a předběžných opatřeních (Zakon o izvršbi in zavarovanju, dále jen „ZIZ“):

„Soud přijme rozhodnutí o předběžném opatření za účelem zajištění nepeněžitých nároků, pokud oprávněná osoba věrohodně prokáže existenci nebo vznik nároku vůči povinné osobě. Oprávněná osoba musí věrohodně prokázat […], že předběžné opatření je nezbytné, aby se předešlo použití donucovacích prostředků či vzniku obtížně napravitelné škody […].“

15 Článek 267 ZIZ stanoví:

„Rozhodnutí o předběžném opatření lze přijmout před zahájením soudního řízení, v jeho průběhu nebo po jeho skončení, dokud není proveden výkon rozhodnutí.“

16 Podle čl. 278 odst. 2 ZIZ:

„Soud i k návrhu povinného zastaví řízení a zruší všechny provedené úkony, pokud se změnily okolnosti, na základě kterých bylo rozhodnutí o předběžném opatření přijato, a pokud není nadále nezbytné.“

17 Článek 105 odst. 3 zákona o manželství a rodinných vztazích (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih) stanoví:

„Pokud se rodiče navzdory pomoci ze strany služeb sociální péče nedohodnou na svěření dětí do péče a jejich výchově, rozhodne soud na návrh jednoho nebo obou rodičů o svěření všech dětí do péče jednoho z nich, nebo o svěření jednoho či více dětí do péče jednoho rodiče a ostatních dětí do péče druhého rodiče. Soud může rozhodnout i bez návrhu o svěření všech dětí nebo některých z nich do péče třetí osoby […].“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

18 Slovinská státní příslušnice Jasna Detiček a Maurizio Sgueglia, manželé v rozvodovém řízení, bydleli po dobu 25 let v Římě (Itálie). Jejich dcera Antonella se narodila 6. září 1997.

19 Dne 25. července 2007 svěřil předběžně příslušný soud v Tivoli (Itálie) (dále jen „soud v Tivoli“), kterému byla manžely Detiček a Sgueglia podána žádost o rozvod, jež se týkala rovněž svěření jejich dcery Antonelly do péče, posledně uvedenou do výlučné péče M. Sguegliovi a nařídil její dočasné umístění do ústavu sester sv. Jana Kalasanského v Římě.

20 Tentýž den opustila J. Detiček se svou dcerou Antonellou Itálii a vrátila se do Slovinska, do města Zgornje Poljčane, kde v současnosti žije.

21 Rozhodnutím okrožno sodišče v Mariboru (regionální soud v Mariboru) (Slovinsko) ze dne 22. listopadu 2007, jež bylo potvrzeno rozhodnutím Vrhovno sodišče (Nejvyšší soud) (Slovinsko) ze dne 2. října 2008, bylo usnesení soudu v Tivoli ze dne 25. července 2007 prohlášeno za vykonatelné na území Slovinské republiky.

22 Na základě uvedeného rozhodnutí Vrhovno sodišče zahájil okrajno sodišče v Slovenski Bystrici (okresní soud Slovenska Bystrica) (Slovinsko) řízení o výkonu rozhodnutí o vrácení dítěte M. Sguegliovi, přičemž dítě mělo být umístěno do výše uvedeného ústavu. Usnesením ze dne 2. února 2009 však uvedený soud pozastavil výkon uvedeného rozhodnutí do vydání konečného rozhodnutí v původním řízení.

23 Dne 28. listopadu 2008 podala J. Detiček návrh k okrožno sodišče v Mariboru na vydání předběžného opatření ke svěření dítěte do její péče.

24 Usnesením ze dne 9. prosince 2008 vyhověl uvedený soud návrhu J. Detiček a svěřil předběžně Antonellu do její péče. Své rozhodnutí založil na ustanovení článku 20 nařízení č. 2201/2003 ve spojení s ustanovením článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980 a odůvodnil je změnou okolností a zájmem dítěte.

25 V tomto ohledu soud rozhodl, že se Antonella začlenila do svého společenského prostředí ve Slovinsku. Návrat do Itálie a nucené umístění do ústavu by byly v rozporu s blahem dítěte, protože by mu způsobily nenapravitelnou tělesnou a duševní újmu. Krom toho Antonella v průběhu soudního řízení ve Slovinsku vyjádřila přání zůstat s matkou.

26 Maurizio Sgueglia podal proti uvedenému usnesení k témuž soudu opravný prostředek, který byl zamítnut usnesením v řízení o předběžném opatření ze dne 29. června 2009.

27 Maurizio Sgueglia proti posledně uvedenému usnesení podal opravný prostředek k Višje Sodišče v Mariboru (odvolací soud v Mariboru) (Slovinsko).

28 Za těchto podmínek se Višje sodišče v Mariboru rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující dvě předběžné otázky:

„1) Je soud Slovinské republiky (členského státu [Evropské unie]) příslušný v souladu s článkem 20 nařízení [č. 2201/2003] k přijetí předběžných opatření, jestliže soud jiného členského státu, který je na základě uvedeného nařízení příslušný rozhodovat ve věci samé, již vydal předběžné opatření, které bylo prohlášeno za vykonatelné na území Slovinské republiky?

V případě kladné odpovědi na uvedenou otázku:

2) Může slovinský soud vydat na základě vnitrostátního práva (článek 20 nařízení [č. 2201/2003] toto použití vnitrostátního práva umožňuje) předběžné opatření na základě článku 20 nařízení [č. 2201/2003], kterým změní nebo zruší pravomocné a vykonatelné předběžné opatření vydané soudem jiného členského státu, který je na základě nařízení [č. 2201/2003] příslušný rozhodovat ve věci samé?“

K naléhavému řízení

29 Višje sodišče v Mariboru požádal, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení upraveném v článku 104b jednacího řádu.

30 Předkládající soud žádost odůvodnil existencí vykonatelného soudního rozhodnutí o předběžném opatření vydaného italským soudem, jímž bylo dítě svěřeno do péče otce a protichůdného soudního rozhodnutí o předběžném opatření vydaného slovinským soudem, jímž bylo dítě svěřeno do péče matky. Rovněž konstatuje potřebu jednat rychle, protože opožděné rozhodnutí by bylo v rozporu se zájmem dítěte a mohlo by vést k nenapravitelnému zhoršení vztahů mezi dítětem a jeho otcem. Daný soud konečně uvádí, že dočasná povaha opatření přijatého v rámci předběžného opatření týkajícího se svěření dítěte do péče sama o sobě vyžaduje naléhavý zásah Soudního dvora, aby nebyl prodlužován stav právní nejistoty.

31 Po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl dne 27. října 2009 třetí senát Soudního dvora vyhovět žádosti předkládajícího soudu o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení.

K předběžným otázkám

32 Podstatou obou otázek předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda musí být článek 20 nařízení č. 2201/2003 vykládán v tom smyslu, že neumožňuje soudu jednoho členského státu vydat předběžné opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti, kterým by dítě nacházející se na území tohoto členského státu svěřil do péče jednoho z rodičů, jestliže soud jiného členského státu, který je ve sporu o svěření dítěte do péče příslušný na základě uvedeného nařízení k rozhodování ve věci samé, již vydal

rozhodnutí, kterým dítě předběžně svěřil do péče druhého z rodičů, a toto rozhodnutí bylo na území prvního členského státu prohlášeno za vykonatelné.

33 Podle ustálené judikatury je pro výklad ustanovení práva Společenství třeba vzít v úvahu nejen jeho znění a kontext, ale i cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 18. května 2000, KVS International, C-301/98, Recueil, s. I-3583, bod 21; ze dne 23. listopadu 2006, ZVK, C-300/05, Sb. rozh. s. I-11169, bod 15, a ze dne 22. října 2009, Bogiatzi (provdaná Ventouras), C-301/08, Sb. rozh. s. I-10185, bod 39].

34 Z ustálené judikatury mimo jiné vyplývá, že členské státy musí nejen vykládat své vnitrostátní právo v souladu s právem Společenství, ale rovněž dbát na to, aby se neopíraly o výklad znění předpisu sekundárního práva, který koliduje se základními právy chráněnými právním řádem Společenství nebo s jinými obecnými zásadami práva Společenství (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 6. listopadu 2003, Lindqvist, C-101/01, Recueil, s. I-12971, bod 87, jakož i ze dne 26. června 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a další, C-305/05, Sb. rozh. s. I-5305, bod 28).

35 Úvodem je třeba konstatovat, že podle dvanáctého bodu odůvodnění nařízení č. 2201/2003 jsou pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená uvedeným nařízením formulována s ohledem na nejvlastnější zájem dítěte a zejména na kritérium blízkosti.

36 Na základě článku 8 nařízení č. 2201/2003 náleží příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti v první řadě soudům členského státu, v němž má dotčené dítě své obvyklé bydliště v okamžiku zahájení řízení. Z důvodu své geografické blízkosti jsou totiž tyto soudy obecně schopny nejlépe posoudit, co odpovídá nejlepšímu zájmu dítěte.

37 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí, jakož i z usnesení okrožno sodišče v Mariboru ze dne 9. prosince 2008 vyplývá, že soud v Tivoli je v souladu s uvedeným článkem 8 soudem příslušným rozhodovat ve sporu v původním řízení ve věci samé ve vztahu ke všem otázkám týkajícím se rodičovské zodpovědnosti.

38 Článek 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 nicméně stanoví, že soudy členského státu, kde se dítě nachází, jsou za určitých podmínek oprávněny přijmout předběžná a zajišťovací opatření přípustná podle práva tohoto členského státu, i když je podle tohoto nařízení k rozhodování ve věci samé příslušný soud jiného členského státu. Uvedené ustanovení musí být vykládáno restriktivně, neboť představuje výjimku ze systému příslušnosti stanoveného uvedeným nařízením.

39 Jak vyplývá ze samotného znění čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, jsou soudy uvedené v daném ustanovení oprávněny přijmout taková předběžná či zajišťovací opatření pouze při splnění tří kumulativních podmínek, tedy, že dotčená opatření musí být naléhavá, musí se týkat osob nebo majetku nacházejících se v členském státě, v němž je sídlo uvedeného soudu, a musí mít dočasnou povahu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 2. dubna 2009, A, C-523/07, Sb. rozh. s. I-2805, bod 47).

40 Nesplnění jediné z uvedených tří podmínek má tudíž za následek, že se čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 na zamýšlené opatření nevztahuje.

41 Především je třeba se zabývat podmínkou naléhavosti.

42 Vzhledem k tomu, že čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 opravňuje soud, který není příslušný k rozhodování ve věci samé, aby výjimečně přijal předběžné opatření týkající se rodičovské zodpovědnosti, je třeba mít za to, že pojem „naléhavost“ obsažený

v daném ustanovení se vztahuje zároveň k situaci, v níž se nachází dítě, a zároveň k praktické nemožnosti podat návrh týkající se rodičovské zodpovědnosti před soudem příslušným k rozhodování ve věci samé.

43 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že okrožno sodišče v Mariboru v usnesení ze dne 9. prosince 2008 konstatoval naléhavost situace ve smyslu čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 a odkázal v této souvislosti na změnu okolností, k níž došlo od vydání rozhodnutí soudu v Tivoli o předběžném opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti, jímž bylo dítě svěřeno do výhradní péče otce. Daná změna okolností byla způsobena skutečností, že se dítě mezitím dobře začlenilo do prostředí, ve kterém v současnosti ve Slovinsku žije. Za těchto podmínek měl okrožno sodišče v Mariboru za to, že by návrat dítěte do Itálie, jenž by byl následkem výkonu usnesení soudu v Tivoli, způsobil situaci, jež by mohla závažně poškozovat blaho dítěte.

44 Okolnosti uplatněné okrožno sodišče v Mariboru však neumožňují konstatovat naléhavost ve smyslu čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003.

45 Zaprvé by totiž uznání naléhavosti situace v takovém případě, jako je případ v projednávané věci, bylo v rozporu se zásadou vzájemného uznávání rozhodnutí vydaných v členských státech zavedenou nařízením č. 2201/2003, která se sama zakládá, jak vyplývá z dvacátého prvního bodu odůvodnění uvedeného nařízení, na zásadě vzájemné důvěry mezi členskými státy.

46 Mezi normami, jež zakotvují zásady uvedené v předchozím bodě, je třeba uvést zejména ustanovení čl. 28 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, podle kterého musí být výkon rozhodnutí o výkonu rodičovské zodpovědnosti vydaných v členském státě původu, v němž jsou vykonatelná, v zásadě nařízen v dožádaném členském státě, jakož

i ustanovení čl. 31 odst. 3 uvedeného nařízení, jež zakazuje jakýkoli meritorní přezkum rozhodnutí, jehož výkon je požadován.

47 V projednávané věci přitom bylo vydáno rozhodnutí o předběžném opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti soudem příslušným k rozhodování ve věci samé, tedy soudem v Tivoli, a dané rozhodnutí bylo prohlášeno za vykonatelné ve Slovinsku. Pokud by postupně nastávající změna okolností, jako je začlenění dítěte do nového prostředí, postačovala k tomu, aby byl na základě čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 soud, který není příslušný k rozhodování ve věci samé, oprávněn přijmout předběžné opatření směřující ke změně opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti, přijatého soudem příslušným k rozhodování ve věci samé, přispívaly by případné průtahy v řízení o výkonu rozhodnutí v dožádaném členském státě ke vzniku podmínek, jež by prvnímu soudu umožnily zabránit výkonu rozhodnutí, které bylo prohlášeno za vykonatelné. Takový výklad uvedeného ustanovení by narušil samotné zásady, na kterých se předmětné nařízení zakládá.

48 Zadruhé je třeba uvést, že v projednávané věci je změna situace dítěte důsledkem jeho neoprávněného přemístění ve smyslu čl. 2 odst. 11 nařízení č. 2201/2003. Předběžné opatřené nařízené okrožno sodišče v Mariboru je totiž založeno nejen na čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, ale rovněž na článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, který se použije výhradně v případech neoprávněného přemístění či zadržení dítěte.

49 Uznání naléhavosti situace v takovém případě, jako je případ v projednávané věci, by přitom bylo v rozporu s cílem nařízení č. 2201/2003, jenž má odrazovat od neoprávněného přemístění nebo zadržení dítěte mezi členskými státy (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 11. července 2008, Rinau, C-195/08 PPU, Sb. rozh. s. I-5271, bod 52). Uznat, že opatření znamenající změnu rodičovské zodpovědnosti mohou být přijata na základě čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, by totiž vedlo k upevnění skutkové situace, jež nastala v důsledku protiprávního jednání, a tím i k posílení postavení rodiče, který je za neoprávněné přemístění dítěte odpovědný.

50 Jak dále vyplývá ze samotného znění čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, musí být předběžná opatření přijata ve vztahu k osobám nebo majetku nacházejícím se v členském státě, v němž je sídlo soudu příslušného k přijetí takových opatření.

51 Předběžné opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti směřující ke změně v péči o dítě se přitom nepřijímá pouze ve vztahu k samotnému dítěti, ale rovněž ve vztahu k rodiči, jemuž je péče o dítě nově svěřena, jakož i ve vztahu k druhému rodiči, jemuž je tato péče v důsledku přijetí takového opatření odebrána.

52 V projednávané věci je nesporné, že jedna z osob, ve vztahu k nimž je takové opatření přijímáno, a sice otec, má bydliště v jiném členském státě, a nic nenaznačuje, že by se nacházel v členském státě, jehož soud se považuje za příslušný na základě čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2201/2003.

53 Předchozí úvahy jsou nakonec potvrzeny požadavky vyplývajícími ze třicátého třetího bodu odůvodnění nařízení č. 2201/2003, podle něhož uvedené nařízení ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v Listině, a zejména zajišťuje dodržování základních práv dítěte stanovených v článku 24 Listiny.

54 Je třeba uvést, že jedním ze základních práv dítěte je právo, uvedené v čl. 24 odst. 3 Listiny, udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, jehož dodržování nesporně splývá s nejvlastnějším zájmem každého dítěte.

55 Článek 20 nařízení č. 2201/2003 přitom nelze vykládat způsobem porušujícím uvedené základní právo.

56 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že neoprávněné přemístění dítěte na základě jednostranného rozhodnutí jednoho z jeho rodičů dítě nejčastěji zbavuje možnosti udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s druhým rodičem.

57 Článek 20 nařízení č. 2201/2003 proto nelze vykládat tak, aby mohl rodiči, který neoprávněně přemístil dítě, sloužit jako nástroj k prodlužování skutkové situace vytvořené jeho protiprávním jednáním či k legitimizaci účinků tohoto jednání.

58 Podle čl. 24 odst. 3 Listiny ovšem lze učinit výjimku ze základního práva dítěte udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, pokud se tento nejvlastnější zájem ukáže být v rozporu s jiným zájmem dítěte.

59 Je tedy třeba mít za to, že opatření, které je překážkou udržování pravidelných osobních vztahů a přímého styku s oběma rodiči, lze odůvodnit pouze jiným zájmem dítěte, který je natolik intenzivní, že předčí zájem, z něhož vychází uvedené základní právo.

60 V zásadě však musí být v rámci řízení před soudem příslušným rozhodovat ve věci samé na základě ustanovení nařízení č. 2201/2003 provedeno vyvážené a přiměřené posouzení všech dotčených zájmů, které musí spočívat na objektivních úvahách týkajících se samotné osoby dítěte a jeho společenského prostředí.

61 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je na položené otázky třeba odpovědět tak, že článek 20 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že za okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, neumožňuje soudu jednoho členského státu vydat předběžné opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti, kterým by dítě nacházející se na území tohoto členského státu svěřil do péče jednoho z rodičů, jestliže soud jiného

členského státu, který je ve sporu o svěření dítěte do péče příslušný na základě uvedeného nařízení k rozhodování ve věci samé, již vydal rozhodnutí, kterým dítě předběžně svěřil do péče druhého z rodičů, a toto rozhodnutí bylo na území prvního členského státu prohlášeno za vykonatelné.

K nákladům řízení

62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 20 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že za okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, neumožňuje soudu jednoho členského státu vydat předběžné opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti, kterým by dítě nacházející se na území tohoto členského státu svěřil do péče jednoho z rodičů, jestliže soud jiného členského státu, který je ve sporu o svěření dítěte do péče příslušný na základě uvedeného nařízení

k rozhodování ve věci samé, již vydal rozhodnutí, kterým dítě předběžně svěřil do péče druhého z rodičů, a toto rozhodnutí bylo na území prvního členského státu prohlášeno za vykonatelné.

Podpisy.